

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2024

Tíreolaíocht

Cuid a hAon agus Freagarleabhar

Gnáthleibhéal

Dé hAoine 7 Meitheamh Maidin 9:30 - 12:20

400 marc

Scrúduimhir

----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dáta Breithe

		/			/		
----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------

Scríobh 3 Feabhra 2005
mar 03 02 05, mar shampla

Stampa an Ionaid

--

Treoracha

Scríobh do Scrúduimhir agus do Dháta Breithe sna boscaí ar an gclúdach tosaigh.

Scríobh do chuid freagraí ar gach cuid den scrúdú sa fhreagarleabhar seo. Scanfar an leabhrán scrúdaithe seo agus is ar scáileán a chuirfear do chuid oibre i láthair an scrúdaitheora. Is féidir nach bhfeicfidh an scrúdaitheoir aon rud a scríobhfaidh tú taobh amuigh de bhoscaí na bhfreagraí.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Is ceadmhach duit úsáid a bhaint as peann luaidhe i gcás sceitsí, graf agus léaráidí amháin.

Tá dhá chuid sa scrúdú seo. Tá ceisteanna **CHUID A DÓ** ar fáil i gceistpháipéar ar leith, ach ní mór do chuid freagraí a scríobh sa fhreagarleabhar seo.

CUID A hAON

Ceisteanna Gearrfhreagra

100 marc

Tabhair faoi **DHEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

CUID A DÓ

Ceisteanna Struchtúrtha

300 marc

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist. Ní mór ceist amháin as dhá cheann de na ranna thíos a fhreagairt:

- Roinn 1: **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach** (Ceist 1-3)
- Roinn 2: **Tíreolaíocht Réigiúnach** (Ceist 4-6)
- Roinn 3: **Toghaonaid** (Ceist 7-12)

Is féidir an tríú ceist a roghnú as roinn ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

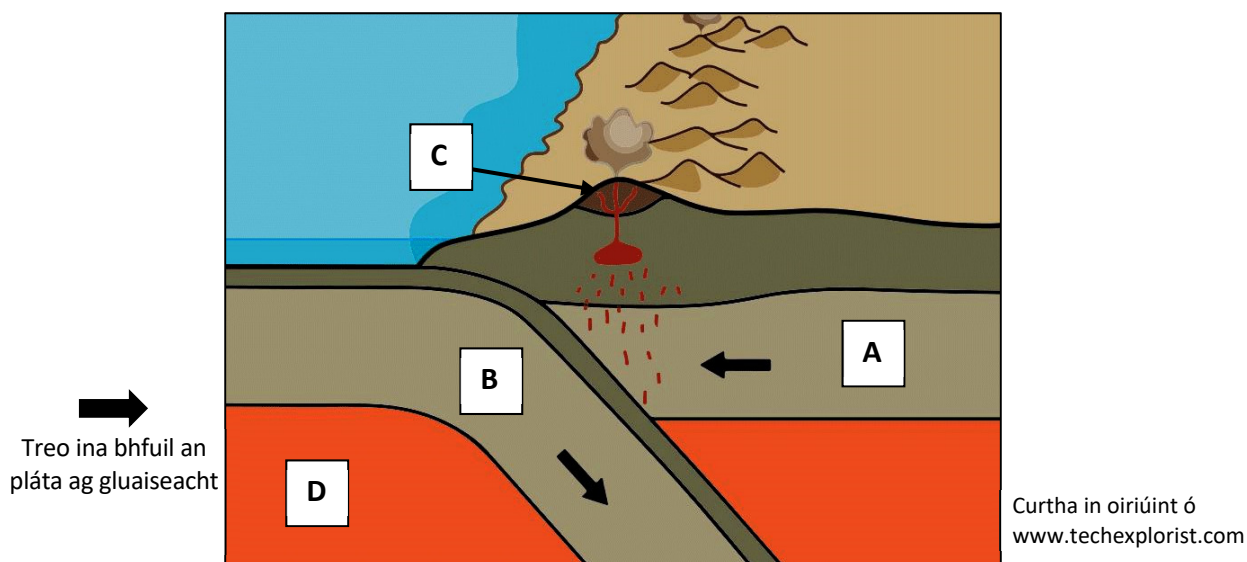
CUID A hAON – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Tabhair faoi **DHEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

1. Teicteonaic Plátaí

Scrúdaigh an léaráid thuas ina dtaispeántar teorainn plátaí agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na litreacha **A**, **B**, **C** agus **D** leis an téarma is fearr a mheaitseálann í sa tábla thíos.

Téarma	Litir
An maintlín	
Gníomhaíocht bholcánach	
Pláta fodhuchtaithe	
Pláta ilchríochach	

- (ii) Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá an ráiteas seo a leanas.

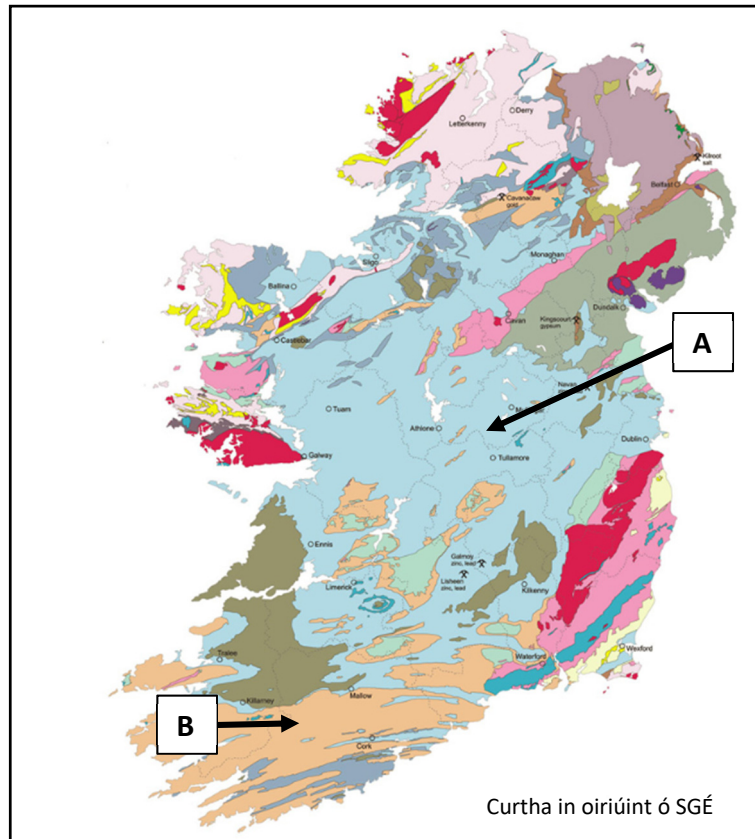
Sa léaráid thuas taispeántar sampla de theorainn plátaí scriosach.

Fíor ☐

Bréagach ☐

[10m]

2. Carraigeacha

Scrúdaigh an léarscáil thuas ar a dtaispeántar buncharraig na hÉireann agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na suíomhanna **A** agus **B** ar an léarscáil leis an gcineál ceart carraige thíos.

Cineál Carraige	Suíomh
Gaineamhchloch	
Aolchloch	

- (ii) Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu samplaí de bhruthcharraigeacha nó de charraigeacha dríodair iad aolchloch agus gaineamhchloch.

Bruthcharraig ☐

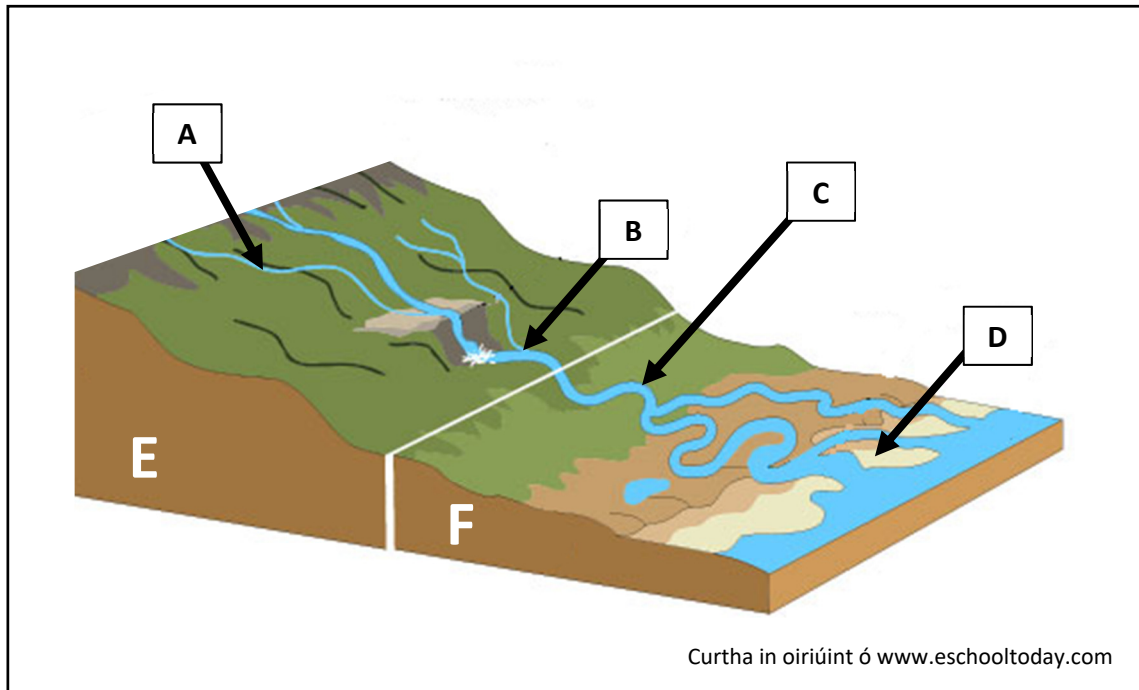
Carraig Dhríodair ☐

- (iii) Ainmnigh **dhá** chineál ar bith de charraig mheiteamorfach.

1:	
2:	

[10m]

3. Aibhneacha

Scrúdaigh an léaráid de phróifíl abhann thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na gnéithe atá lipéadaithe **A**, **B**, **C** agus **D** leis an téarma is fearr a mheaitseálann í sa tábla thíos.

Téarma	Litir
Lúb	
Cumar	
Craobh-abhainn	
Deilt	

- (ii) Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá an ráiteas seo a leanas:

Tugtar an cúrsa uachtarach ar an gcuid sin de phróifíl na habhann a bhfuil an lipéad **F** uirthi.

Fíor ☐

Bréagach ☐

[10m]

4. Próisis Dromchla

Curtha in oiriúint ó www.mistermoose.org

Curtha in oiriúint ó www.geograph.org.uk

Curtha in oiriúint ó www.geograph.org.uk

Curtha in oiriúint ó www.bbc.co.uk

Scrúdaigh na fótagraif thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na fótagraif **A**, **B**, **C** agus **D** leis an tírghné sa tábla thíos is fearr a mheaitseálann í.

Tírghné	Litir
Screathan	
U-ghleann	
Fargáinín	
Gob gainimh	

- (ii) Cén ceann de na próisis seo a leanas is mó a luaitear le foirmiú U-ghleanna? Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Creimeadh ☐

Sil-leagan ☐

[10m]

5. Réigiún

Scríobh an litir cheart sa tábla thíos i ngach cás chun **an cineál réigiún** a mheaitseáil leis an **sampla den réigiún** is fearr a mheaitseálann é.

Litir	An Cineál Réigiún
A	Réigiún cultúrtha
B	Réigiún uirbeach
C	Réigiún ina bhfuil meath tionsclaíochta ar siúl
D	Réigiún riaracháin in Éirinn
E	Réigiún aeráide

Sampla den Réigiún	Litir
Gleann an Sambre Meuse, an Bheilg	
Londain	
An Domhan Ioslamach	
Fionnuar Measartha Aigéanach	
Comhairle Contae na Mí	

[10m]

6. Scileanna Léarscáile

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo, agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) Cén limistéar de léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis ina bhfuil baile Bheanntaí suite?

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Thiar theas ☐

Thoir theas ☐

- (ii) Cén fad atá i mbóthar an R584 ón áit a dtagann sé isteach sa léarscáil ag W 043 560 go dtí an áit a mbuaileann sé le bóthar an N71 ag W 005 533?

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

4.8 km ☐

5.6 km ☐

[10m]

7. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo agus freagair na ceistanna seo a leanas.

- (i) Ainmnigh an ghné a thaispeántar ag gach ceann de na tagairtí eangaí seo a leanas:

V 999 509:
W 026 477:
W 098 473:

- (ii) Cén airde, i méadair, atá sa spotairde ag W 074 557?

--

- (iii) Sa spás thíos, tarraing an tsiombail a bhíonn ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis do ghníomhaíochtaí bádóireachta.

--

[10m]

8. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf de Bheanntaí a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá na ráitis seo a leanas.

	Fíor	Bréagach
(i) Tá cuan sa tulra ar dheis.	☐	☐
(ii) Tá eastát tithíochta sa tulra ar chlé.	☐	☐
(iii) Tá talamh talmhaíochta sa lár ar dheis.	☐	☐
(iv) Tá carrchlós i lár an talaimh láir.	☐	☐
(v) Is aerfótagraf ceartingearach é an t-aerfótagraf seo.	☐	☐

[10m]

9. Gníomhaíochtaí Geilleagracha

Curtha in oiriúint ó www.wikipedia.org, www.rte.ie and www.irishexaminer.com

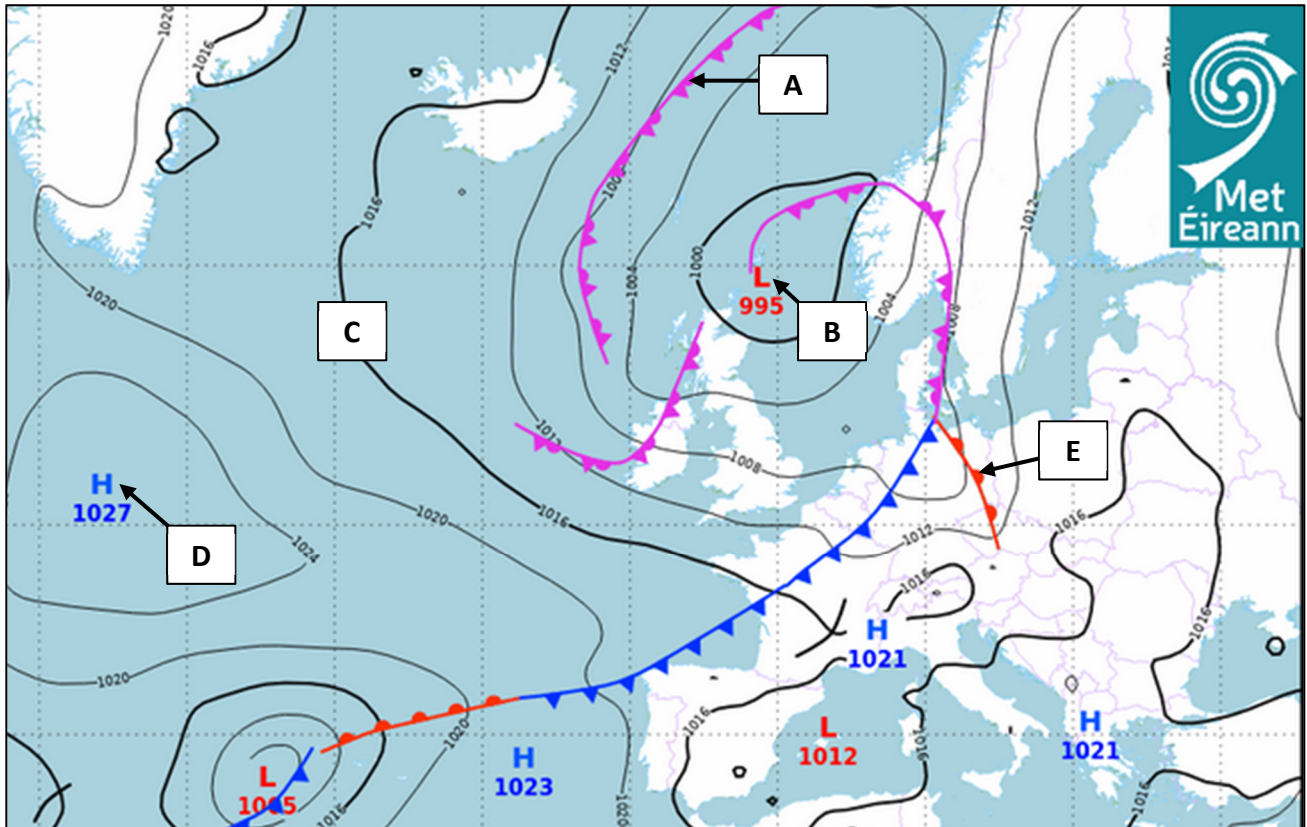
- (i) Scrúdaigh na fótagraif thuas agus cuir tic (✓) sa bhosca ceart sa tábla thíos chun a chur in iúl cé acu gníomhaíocht gheilleagrach Phríomhúil, Tánaisteach nó Threasach atá i ngach ceann díobh.

Fótagraf	Príomhúil	Tánaisteach	Treasach
A			
B			
C			
D			

- (ii) Ainmnigh gníomhaíocht gheilleagrach threasach **amháin NACH BHFUIL** le feiceáil sna fótagraif thuas.

[10m]

10. Cairteacha Aimsire

Scrúdaigh an chart aimsire thuas agus freagair an cheist a leanas.

Scríobh an litir cheart sa tábla thíos i ngach cás chun gach ceann de na lipéid A go E a mheaitseáil leis an ngné aimsire ar chart na haimsire is fearr a mheaitseálann í.

Gné Aimsire ar Cháirt na hAimsire	Litir
Fronta oclúidithe	
Limistéir ardbhrú	
Limistéir lagbhrú	
Fronta te	
Iseabar	

[10m]

11. Léirmhíniú ar Staitisticí

Limistéar Talamh Foraoise i dtíortha Roghnaithe san AE in 2020

Tír san AE	Limistéar Talamh Foraoise (ina mhílte heicteár)	% den Talamh faoi Fhoroiseacht
An tSualainn	27,980	63
An Spáinn	18,572	37
An Ghearmáin	11,468	32
An Pholainn	9,464	30
Éire	799	11
An Danmhairg	628	15

Curtha in oiriúint ó ec.europa.eu

Scrúdaigh an tábla thuas ina dtaispeántar eolas faoin limistéar talamh foraoise (ina mhílte heicteár) agus an céatadán den talamh atá clúdaithe le foraois i dtíortha roghnaithe san AE in 2020 agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

(i) Cén limistéar talamh foraoise (ina mhílte heicteár) a bhí sa Spáinn?

(ii) Cén tír ina raibh 32% den talamh inti clúdaithe le foraois?

(iii) Cén tír ina raibh an limistéar talamh foraoise ba mhó?

(iv) Cén tír ina raibh an céatadán ba lú dá cuid talún clúdaithe le foraois?

(v) Mol tairbhe **amháin** do thír de bharr níos mó dá cuid talún a bheith clúdaithe le foraois.

[10m]

12. Léirmhíniú ar Ghrafaicí

Scrúdaigh an ghrafaic eolais thuas faoin tithíocht in Éirinn in 2022 agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) As na tithe a raibh cónaí ar an úinéir iontu, an raibh níos mó díobh ann a raibh iasacht nó morgáiste ag baint leo **nó** an raibh níos mó díobh gan iasacht nó morgáiste?

- (ii) Cén meánchíos seachtainiúil (in €) a bhí á íoc i nDún na nGall?

- (iii) Cé mhéad teach cónaithe a raibh painéil ghréine orthu?

- (iv) Cén chomhairle contae ag a raibh an líon ab airde tithe a raibh painéil ghréine orthu?

- (v) Luaigh sampla **amháin** d'fhuinneamh in-athnuaite, seachas fuinneamh na gréine.

[10m]

Freagarleabhar do Chuid a Dó

Treoracha

Tá ceisteanna **CHUID A DÓ** ar fáil ar cheistpháipéar ar leith.

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua. Scríobh uimhir na ceiste sa bhosca ar bharr gach leathanaigh.

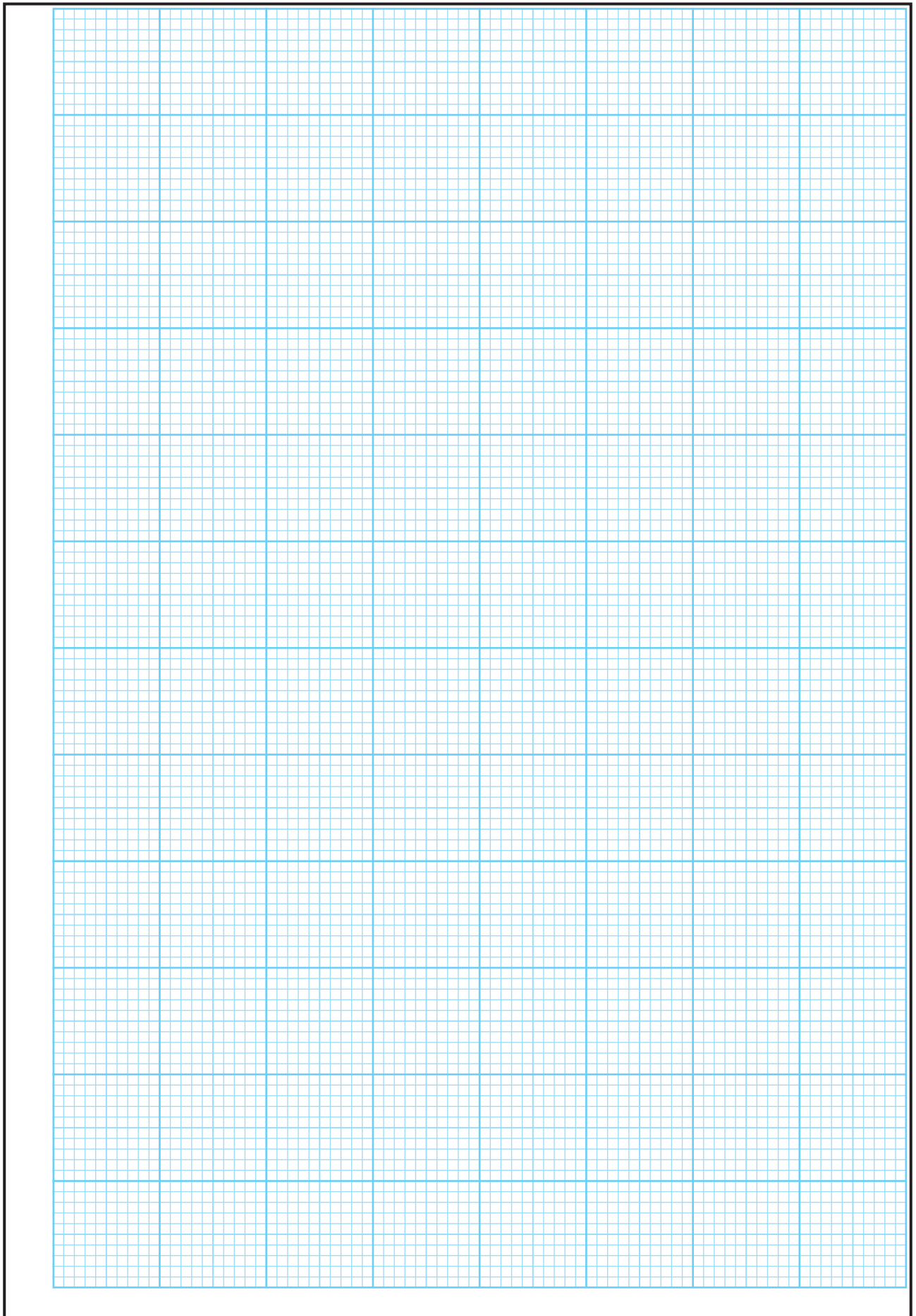
Bain úsáid as an gcolún ar chlé chun gach cuid de cheist a lipéadú, mar a thaispeántar thíos.

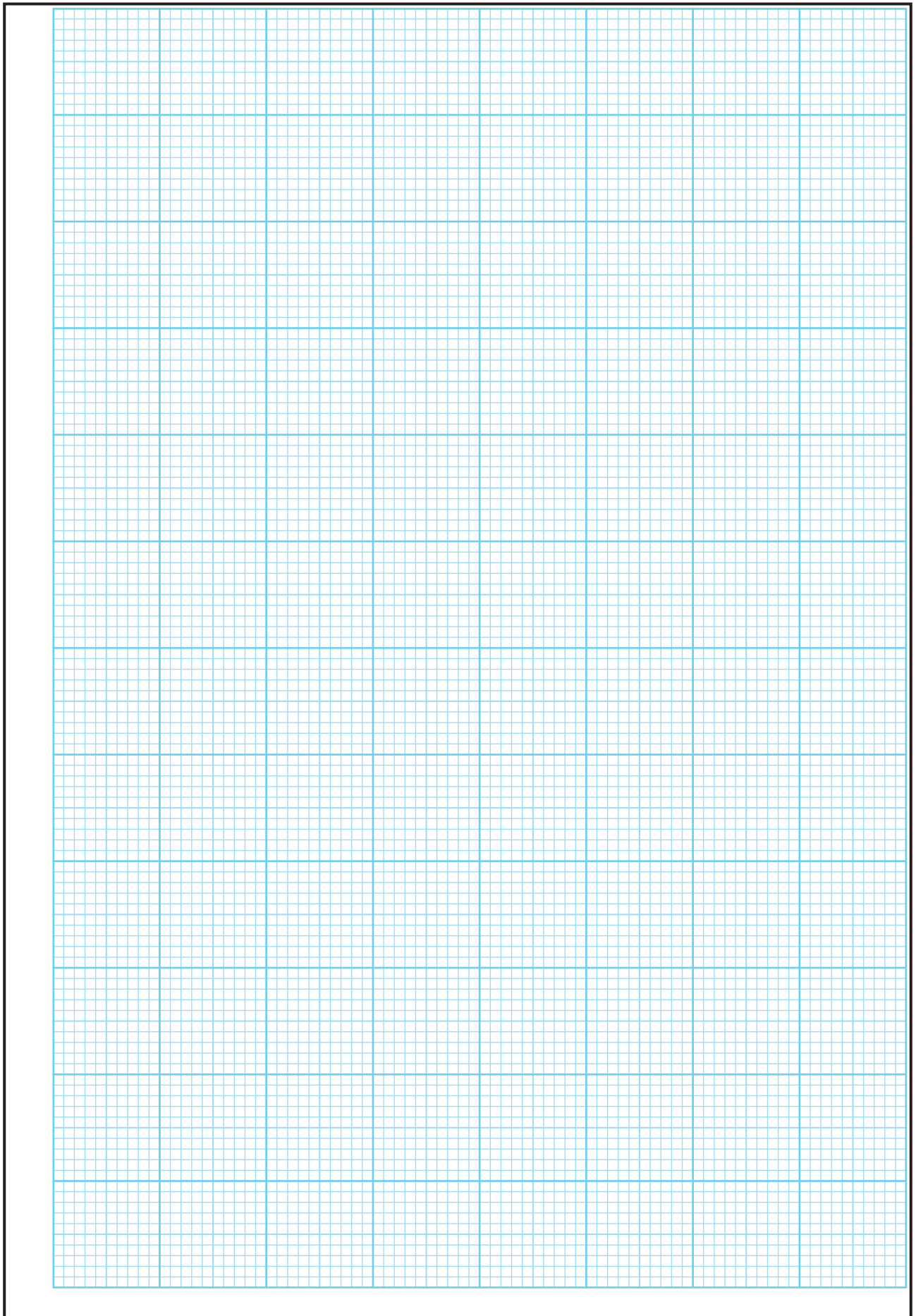
Cuid		Ceist	Tosaigh gach ceist ar leathanach nua
(a)		0	4
(b)(i)			
(b)(ii)			

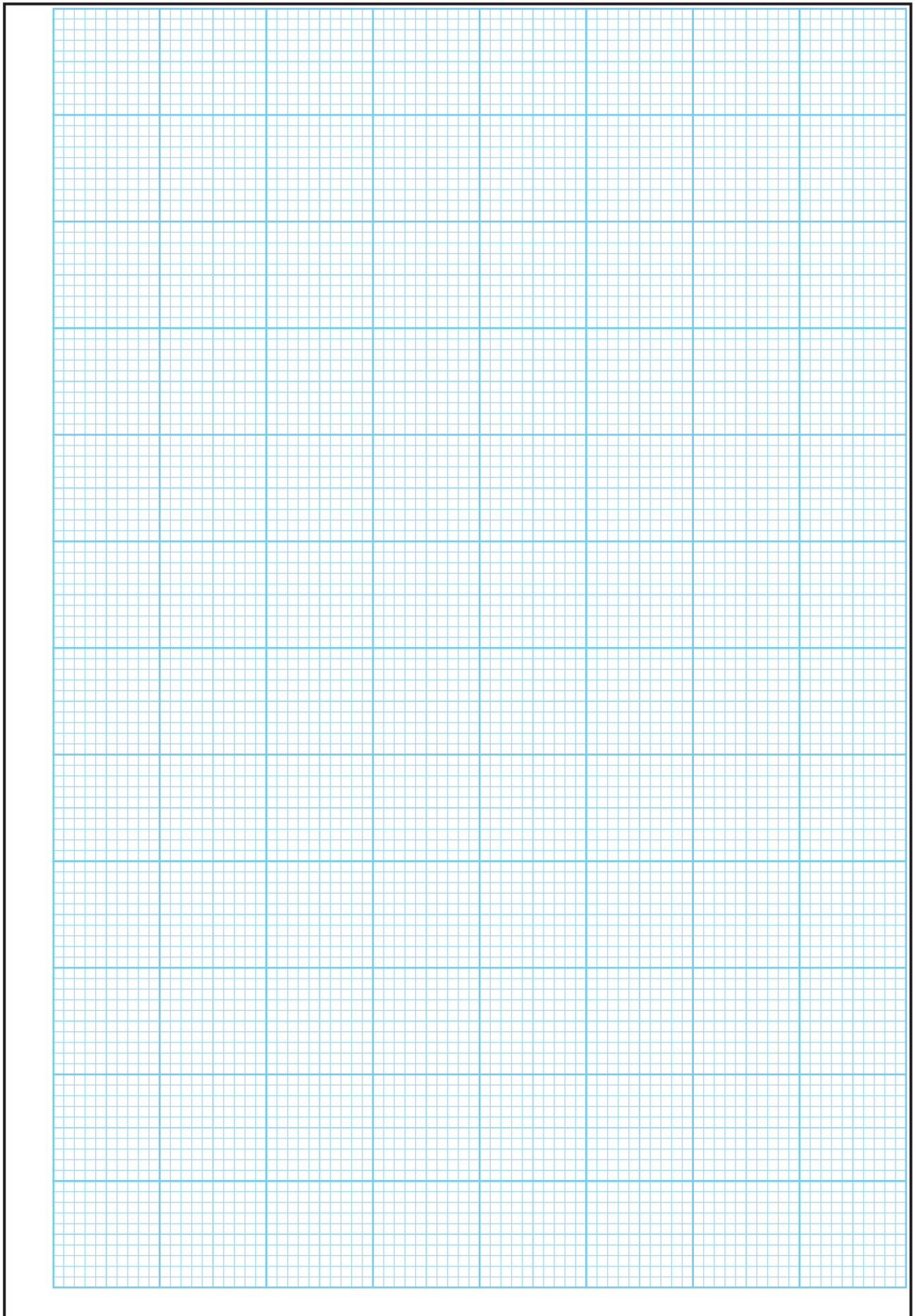
Tá ceithre leathanach de ghrafpháipéar ar na chéad cheithre leathanach eile den fhreagarleabhar seo. Ar na leathanaigh ghrafpháipéir, is ag bun an leathanaigh atá an bosca le haghaidh uimhir na ceiste.

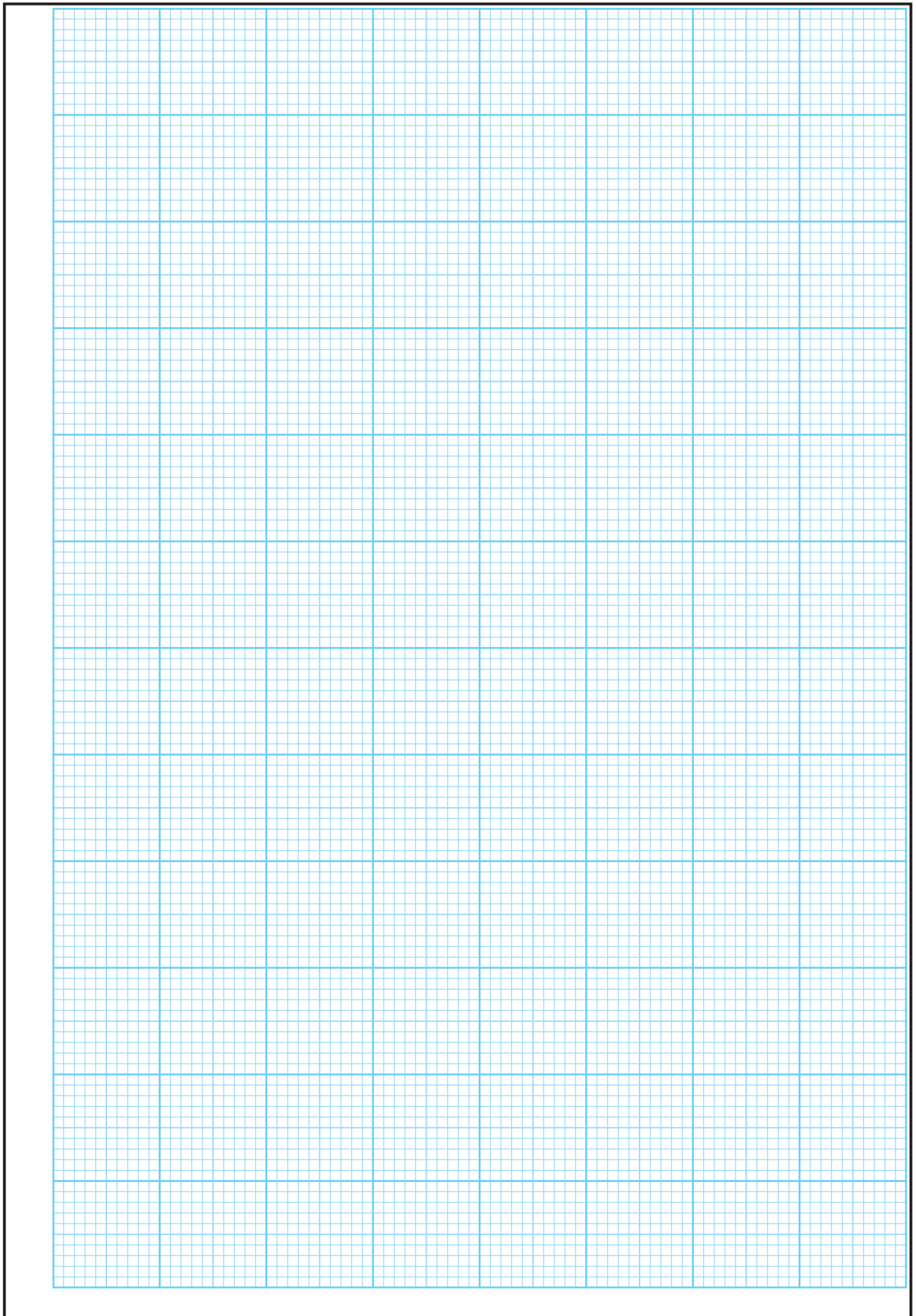
Ní gá duit na leathanaigh ar fad sa fhreagarleabhar seo a úsáid. Mura mbíonn dóthain spáis agat sa fhreagarleabhar seo, is féidir leat breis páipéir nó grafpháipéir a iarraidh ar an bhfeitheoir.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Is ceadmhach duit peann luaidhe a úsáid i gcás sceitsí, graf agus léaráidí amháin.

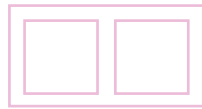
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

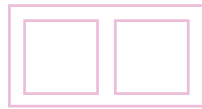
[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

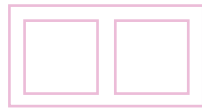
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

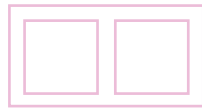

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Ceist

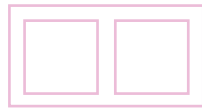

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Cuid

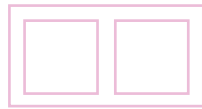
[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Cuid

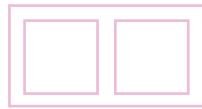
[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Ná scríobh ar an leathanach seo

Fógra cóipchirt

D'fhéadfadh sé go bhfuil téacsanna nó íomhánna sa scrúdpháipéar seo nach é Coimisiún na Scrúduithe Stáit úinéir an chóipchirt orthu, agus d'fhéadfadh sé gur athchóiríodh iad, chun críche an mheasúnaithe, gan cead na n-údar a fháil roimh ré. Ullmhaíodh an scrúdpháipéar seo de réir Alt 53(5) den *Acht um Chóipcheart agus Cearta Gaolmhara, 2000*. Ní údaraítear aon úsáid dá éis chun aon chríche ach amháin chun na críche dá bhfuil sé beartaithe. Ní ghlacann an Coimisiún aon dliteanas as sárú ar bith ar chearta tríú páirtí a eascraíonn as dáileadh ná as úsáid neamhúdraithe an scrúdpháipéir seo.

Scrúdú na hArdteistiméireachta – Gnáthleibhéal

Tíreolaíocht Cuid a hAon agus Freagarleabhar

Dé hAoine 7 Meitheamh

Maidin 9:30 - 12:20